

نماینده مطالبات کدام سو؟

مهرداد احمدی شیخانی

روزنامه نگار

سازمان‌های غیردولتی به لحاظ ساختار تشکیلاتی و اهداف انواع متعددی دارند. اما آن سازمان‌هایی که در این یادداشت به آنها می‌پردازم، تشکل‌های صنفی و احزاب هستند. این دونوع تشکل به لحاظ کارکردی، بر خ‌ی مشابهت‌ها یا یکدیگر دارند که مهمترین‌اش در «نهاد واسط» بودن آنهاست. به این معنا که این دونوع از تشکل خواسته‌های پیروان و اعضای امتیزه و پراکنده خود را جمع کرده، اولویت‌بندی می‌کنند و با تبدیل این خواسته‌های پراکنده به مطالبه‌ای مشخص، آن مطالبات را با صاحبان قدرت طرح می‌کنند و از این روهر دوتشکل مطالبه‌محور هستند، از طرفی زبان حاکمیت را نیز برای اعضا و پیروان خود ترجمه می‌کنند و از همین لحاظ که بین جامعه و قدرت قرار می‌گیرند، نهاد واسط نامیده می‌شوند، اما نهاد واسطی که نماینده اعضا و هواداران خود است و نه نماینده صاحبان قدرت و البته توضیحی در این موضوع لازم است که در ادامه به آن اشاره می‌کنم. اگر احزاب در کشور ما سابقه‌ای قدیمی ندارند و عمرشان حداکثر به دوران مشروطه و پس از آن می‌رسد، نهادهای صنفی بسیار قدیمی‌ترند و ایجادشان، هر چند غیررسمی، از زمانی که ستاندن مالیات از صنوف در این بلاد شکل گرفت وجود داشته که مشخص‌ترینش به عهد سلجوقی بازمی‌گردد و حتی در دوران مغول هم اثرگذار بوده‌اند، هر چند «احمد انشرف» می‌گوید که منشأ اصناف به قرن سوم هجری ودوره شکوفایی تمدن اسلامی و رونق تجارت و شهرنشینی در بلاد اسلامی و از جمله فلات ایران بازمی‌گردد. شکل کار هم به این صورت بوده که حکومت برای ستاندن مالیات از مشاغل مختلف، مبلغی را برای هر سال تعیین می‌کرده و در مقابل، شاغلان آن حرفه، بزرگان و مشایخ خود را برای گفت‌وگو در مورد مبلغ به دارالحکومه می‌فرستادند و نهایتاً بر مبلغی توافق می‌کردند. هر چند که این نه به معنی یک تشکیلات رسمی برای مشاغل بود، اما می‌توان مستندات غیررسمی آن را یافت. علاوه بر این، چنین نهادهای غیررسمی، روابط درون حرفه و رابطه با صاحبان کار و سفارش‌دهندگان را نیز معلوم می‌کردند. شاید قدیمی‌ترین سندمکتوب در تنظیم روابط حرفه را بتوان در «فتوت‌نامه بنایان» یافت. این متن را اول بار برای نوشتن یادداشتی در زمان دانشجویی که معماری می‌خواندم، در نشریه دانشگاه ملی (شهید بهشتی) منتشر کردم. هر چه وجود همین صنوف غیررسمی باعث جلوگیری از «بیبکاری» شاغلان حرفه توسط صاحبان قدرت می‌شد و بدین ترتیب، مستعکران هر یک از رسته‌ها، به‌منظور حمایت از منافع خود متحد شده و هر کدام از آنان تشکیلات خاص خود را داشتند. در مقابل، گروه‌های حرفه‌ای فاقد تشکل، عموماً بیشتر از همکاران خود که دارای تشکیلاتی در همین سطح هم بودند، مورد ظلم عمال

حکومتی قزاقی گرفتند.

پس از انقلاب مشروطه، «تشکل مطالبه‌محور» دیگری به نام حزب‌نیز شکل گرفت که از آن جهت که خواسته‌های امتیزه را تجمیع و با اولویت‌بندی، آنها را با حکومت مطرح می‌کرد، با نهادهای صنفی مشابهت یافت، ولی احزاب یک تفاوت عمده با نهادهای صنفی دارند. صنوف هیچ ادعایی نسبت به قدرت ندارند، ولی احزاب هدف اصلی‌شان کسب قدرت است، چراکه بر این باورند که آن مطالبه‌ای که به نمایندگی از جامعه پی می‌گیرند، تنها در صورتی تحقق کامل می‌یابد که خود به قدرت برسند. هم از این رو، احزاب با ارائه اهداف و طرح برنامه‌ها برای رسیدن به این اهداف، سعی دارند که در جوامع مدرن با کسب اعتماد مردم و از طریق صندوق رای قدرت را به‌دست گیرند، راتوانند و عده‌های خود را تحقق بخشند.

به این ترتیب می‌توان گفت که نهاد صنفی، مطالبه اعضای خود را با حکومت و صاحبان قدرت طرح می‌کند و تارسیدن به مقصد آن را پی می‌گیرد، اما ادعایی در تصرف قدرت ندارد، بلکه قدرت خود را در تجمیع و سازماندهی مطالبه و زبان اعضای صنف می‌بیند، در حالی که حزب، هدفش کسب قدرت است و حتی آن مطالبه‌گری را هم با قصد کسب قدرت پی می‌گیرد؛ چون خود را برای به‌ثمر رساندن آن مطالبه، از دیگران کارآمدتر می‌داند. لذا حزبی که ادعا کند به دنبال کسب قدرت نیست، کمی تا قسمتی، سخنش ایجاد شبهه می‌کند. یازدهم دی‌ماه، قرار است که اولین کنگره «حزب عهد» برگزار شود. این حزب که از دل جمعی از روزنه‌گشایان و با حذف برخی دیگر از آن جمع ۱۱۰ نفره بیانیه روزنه‌گشایی شکل گرفته، طی این مدت، ابتدا حساب خود را از اصلاح‌طلبان جدا کرده و خط مشی دیگری غیر از آنچه تاکنون از احزاب اصلاح‌طلب شاهد بودیم، را احتمالاً قرار است عرضه کند و برای همین از طرف بخشی از اصولگرایان لقب اصلاح‌طلبان معتدل در مقابل اصلاح‌طلبان رادیکال دریافت کرده است و به نوعی گویا از منظر این گرایش راست‌سیاسی کشورمان، هر کس که ادعای اصلاح‌طلبی کند و جزو این حزب نباشد، رادیکال است. اما چرا حزب عهد در همین ابتدای کار چنین نشانه‌گذاری شده؟ شاید مهمترین دلیل آن در مواضع بنیانگذاران این حزب در همین یکسال و نیم اخیر باشد که ابتدا با حذف روزنه‌گشایان منتقد از جمع خود شروع کردند، بعد به توجیه تمام‌قد اقدامات دولت چهاردهم پرداختند، پس از آن به بیانیه میر حسین موسوی که از درون حصر ارسال شده بود حمله بردند و در نهایت طی بیانیه‌ای به‌بیانیه «آشتی ملی» جبهه‌اصلاحات تاختند وموردتشویق قرار گرفتند و حالا حتی «ترانه‌علیدوستی» را نیز بابت فیلم مستندش امان نمی‌دهند. به نظر می‌رسد در همین ابتدای کار، حزب باالایش شده روزنه‌گشایان، «عهد» بسته است نه تنها مطالبه‌گری (که ستون خیمه هر نهاد واسطی است) کنار نهاده و از آن پرهیز کند، بلکه مشی خود را بر نفی هر نوع مطالبه‌گری، چه مطالبه‌گری، متشکل و چه مطالبه‌گری فردی قرار دهد. نمی‌دانم چنین هدف‌گذاری احتمالی آن برای یک حزب، چه چیزی از حزب بودن برای آن باقی می‌گذارد، ولی به نظر می‌رسد که شاید هدف نه نهاد واسط برای برای مطالبه مردم که احتمالاً برای مطالبات نهاد قدرت باشد، آن هم با قبا و نشان اصلاح‌طلبی معتدل.

رخداد دیپلماسی

درخواست وزیر خارجه لبنان از عراقی

صفحه‌ای جدید در روابط دو کشور شد. وزیر خارجه لبنان که پیش از این اظهارات ضدایرانی را بیان کرده بود، بر تمایل مجدد بیروت برای برقراری گفت‌وگویی صادقانه و شفاف با ایران تأکید کرد؛ گفت‌وگویی که به تقویت اعتماد متقابل میان دو کشور کمک کند. او خاطرنشان کرد که روابط دوجانبه باید بر رویکردی سازنده و مبتنی بر احترام متقابل میان دولت‌ها استوار باشد. زجی در ادامه تأکید کرد که همکاری‌های دوجانبه باید صرفاً از طریق دولت‌ها و نهادهای قانونی دو کشور انجام شود.

ادامه سر مقاله

به مردم و تولیدکنندگان و نیز خرید کالاها بسته شده است و از سوی دیگر کاهش حقوق‌ها (به قیمت ثابت است) به عبارت دیگر با حداقل تورم ۴۰ و شاید ۵۰ درصد، امسال نمی‌توان افزایش حقوق‌ها را فقط ۲۰ درصد اضافه کرد. ولی منطق دولت در پیشنهاد چنین لایحه‌ای چه بود؟ پاسخ روشن است؛ جمله‌ای بود که رئیس‌جمهور گفت؛ مادر آمدی نداریم که اضافه کنیم، مثل پدری که در آمدش کم شده ولی خانواده او هزینه‌ها و نیازهای فراوانی دارند که چون گذشته می‌خواهند برآورده شود. این منطق به ظاهر پذیرفتنی است، ولی خانواده می‌تواند بگوید که کمبود درآمد مسئله پدر است و باید خودش آن را حل کند. از نگاه نویسندگان بودجه، بهتر است که قرض نکند و مخارج را کم کند، ولی در نگاه مجلس باید قرض کند. هر چند تورم ناشی از این استقراض، مشکلات را بیشتر و قدرت خرید را کاهش می‌دهد. در میان این دو رویکرد به‌طور طبیعی نگاه نویسندگان بودجه سخت‌تر ولی معقول‌تر است. ولی نگاه سومی هم هست که باید به آن توجه کرد و در این مسیر پیش رفت. در نگاه سوم اصلاً ماجرا جای دیگر است. آقای رئیس‌جمهور باید مسئله کاهش درآمد را حل کند و این وظیفه اصلی اوست. مانبازی به استقراض نداریم. کل بودجه با ارز بازار حدود ۴۰ میلیارد دلار است این فاجعه است، درحالی که در سال ۹۵، این رقم برابر ۱۰۰ میلیارد دلار بوده است. این وضعیت محصول تحریم است که آقای پزشکیان بیش از هر کس دیگر با ابعاد فاجعبار آن آشنا هستند، درحالی که وزیر خارجه ایشان، دنبال شمردن نعمت‌های تحریم است. پیش از هر اقدامی این رایاد حل کنند.

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

تکسیر: president.ir

بررسی دیدار اصناف و بازاریان معترض با رئیس‌جمهور و اعضای دولت

بحران فرا تر از گفت‌وگوست

پریسا هاشمی

گزارشگر هم‌میهن

روز گذشته خبر ماموریت مسعود پزشکیان به وزیر کشور برای ایجاد مسیر گفت‌وگو با نمایندگان معترضان و شنیدن مطالبات برحق آن‌ها جهت رفع مشکلات آنها منتشر شد. دیوارهای پاستور آنقدر بلند است که انگار هیچ صدایی از آن بالا نمی‌رود و حتی با شکستن استخوان‌های مردم زیر فشار اقتصادی و اجتماعی غیر قابل فتح است. اما صدای بازاریان از این دیوار گذشت. بازاریانی که هرگز در اعتراضات با مردم همراهی نکرده‌اند، حالا سرمایه خود را در خطر دیده و علیه گرانی به پا خاستند. بخشی از جامعه که دیگر توانی برای ادامه زندگی ندارد اما در این خیزش با بازاریان همراه شد و بالاخره دولت به واسطه بازاری‌ها، صدای مردم عادی را هم شنید. همان دولتی که قرار بود شرایط را نه زیاد اما آنقدر بهبود بخشد که سایه جنگ را از سر ایران کوتاه کند. همان دولتی که قرار بود حوادث تلخ ۱۳۹۶ و ۱۳۹۸ (که جنس اعتراضات اقتصادی بود) و حتی اعتراضات سراسری ۱۴۰۱ را به دست تاریخ بسپارد و با ارتقاء کیفیت زندگی مردم کار را از تکرار تلخی آن حوادث دور نگذارد. فقر بیداد می‌کند، مردم با مشکلات اقتصادی و معیشتی دست و پنجه نرم می‌کنند و دولت اما بودجه کلانی را خیلی وقت‌ها هدر می‌دهد.

تمام اتفاقات یک سال و چند ماه اخیر حاکی از آن است که دولت مسعود پزشکیان هم نتوانست مطالبات و خواسته‌های جامعه خسته و رنجور ایران را پاسخ دهد؛ جنگ ۱۲ روزه زندگی مردم را به هم ریخت، مکانیزم ماشه فعال شد و تنگ‌تر شدن حلقه تحریم‌ها، مردم را تنها چنده ماه پس از جنگ، گرانی و تورم به ستوه آورد و حالا بار دیگر اعتراضات آغاز شده است. یکی خشمگین است و دیگری در سکوت جلوی صدای موتورهای گارد می‌نشیند. آن دیگری زانو می‌زند مقابل گاردی‌ها و از ته قلب و وجود فریاد می‌زند. آن دیگری بی اعتنا به شلیک گاز اشک‌آور در میان موتور گاردی‌ها قدم می‌زند. تمام این کنش‌ها در مقابل شرایط اقتصادی موجود است که خیلی از سفره‌ها را خالی از یک لقمه نان کرده است.

مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهوری شب دوشنبه در واکنش به دوروز اعتراض در تهران و برخی شهرهای کشور، در صفحه شخصی ایکس خود نوشت: «معیشت مردم، دغدغه هر روز من است. اقدامات اساسی را برای اصلاح نظام پولی و بانکی و حفظ قدرت خرید مردم در دستور کار داریم. به وزیر کشور ماموریت دادم از مسیر گفت‌وگو با نمایندگان معترضان، مطالبات برحق آن‌ها را بشنود تا دولت با تمام توان برای رفع مشکلات و پاسخگویی مسئولانه عمل کند.» شاید سرعت دولت در به رسمیت شناختن اعتراضات بالا بوده و ماموریت رئیس‌جمهور به وزیر کشور حائز اهمیت، اما یکی از ابهامات این است که معلوم نیست اگر قدرت بازاریان نبود آیا دولت به صدای جامعه گوش می‌داد؟ با وجود این ابهامات دولت پس از این اعتراضات اقداماتی را در دستور کار خود قرار داده است. اولین اقدام شب دوشنبه خبر استعفاي محمدرضا فرزین از بانک مرکزی منتشر شد. طی ۳ سال ریاست او در بانک مرکزی قیمت دلار ۱۰۰ هزار تومان افزایش داشت.

حضور اصناف در جلسه هیئت دولت

روز گذشته نیز پزشکیان، تیم اقتصادی، وزیر کشور و عبدالناصر همتی را مقابل رؤسای اصناف، اتحادیه‌ها، اتاق‌های بازرگانی و اعضای هیئت امنای بازار به صف کرد تا به بررسی مشکلات، دغدغه‌ها و مطالبات فعالان بازار بپردازند. او در این نشست با تأکید بر نقش تعیین‌کننده اصناف و بازاریان در اقتصاد کشور، یادآور نقش آفرینی تاریخی و غرور آفرین آنان در مقاطع حساس، از جمله در جریان جنگ ۱۲ روزه و تا‌کام گذاشتن توطئه‌های دشمنان برای ایجاد آشوب در کشور شد و تأکید کرد: «حل مشکلات اصناف و بازاریان را وظیفه خود می‌دانیم. اعتراضات شما قابل درک است، اما باید توجه داشت که دولت چهاردهم وارث مشکلات انباشته سال‌های گذشته است. با این حال، با تمام توان و از مسیر تعامل و وحدت با مجلس به‌دنبال حل مسائل هستیم. در ورای همه اختلاف‌نظرها، همه‌ما مکلف به پیگیری مطالبات اقتصادی جامعه هستیم و دولت و مجلس در این مسیر هم‌نظر و هم‌جهت‌اند. دولت آمادگی شنیدن بی‌واسطه صدای بازاریان و اصناف را دارد.»

او با اشاره به اینکه رویکرد دولت، مداخلات حداقلی در بازار است، افزود: «اما هر جا که رانت، رشوه و نظام چندنرخی ارز به اقتصاد کشور آسیب بزند، دولت با جدیت ورود خواهد کرد و این پدیده‌ها را از میان بر خواهد داشت. طبیعی است که مقابله با رانت، با اعتراض رانت‌خواران همراه باشد، اما منافع مردم و بازاریان در اولویت است.» رئیس‌جمهور در پاسخ به گلایه‌های فعالان اقتصادی درباره تعدد سامانه‌های اقتصادی و مشکلات ناشی از آن، گفت: «با هماهنگی وزارت

گزارش
یک

ارتباطات، به‌دنبال ایجاد یک اکوسیستم جامع و تجمیع سامانه‌ها هستیم تا فعالان اقتصادی بتوانند امور خود را از یک مسیر واحد و شفاف انجام دهند. مسائل نظارتی غیر مرتبط با فعالیت اصناف، در تعامل و هماهنگی با قوه قضائیه مرتفع خواهد شد. اعتقاد ما این است که به‌جای ایجاد مانع، باید مسیر فعالیت شما تسهیل شود.» رئیس‌جمهور در خصوص هزینه برق اصناف و صنایع تأکید کرد: «نگاه ما این است که مصرف برق تا سقف عرف و میانگین عمومی، با قیمت دولتی محاسبه شود و مازاد مصرف، مشمول پرداخت واقعی گردد. واقعیت این است که کشور با کسری حدود ۲۰ هزار مگاواتی برق مواجه است و دولت با تمام توان در پی جبران این ناترازی است. تا پایان سال، ظرفیت پنل‌های خورشیدی کشور به بیش از ۷ هزار مگاوات خواهد رسید.»

او با پیشنهاد تشکیل ستاد پیگیری مشکلات اصناف و بازاریان موافقت کرد و مقرر شد نمایندگان اصناف با حضور در جلسه هیئت دولت، مسائل و ابهامات خود، به‌صورت مستقیم مطرح کنند. همچنین برگزاری جلسات منظم و مستمر وزارتخانه‌های اقتصادی با فعالان بازار مورد تأکید قرار گرفت و مقرر شد نتایج این جلسات به‌صورت ماهانه به دولت گزارش شود. پزشکیان همچنین با اشاره به تعامل و هماهنگی با رئیس‌مجلس، از ۴ توافق مهم دولت و مجلس برای تسهیل فعالیت اصناف و بازاریان از جمله «تعلیق اجرای الزامات سامانه مؤدیان مالیاتی برای اصناف»، «توقف اعمال مالیات بر ارزش افزوده برای اصناف»، «تعلیق جرائم مالیاتی اصناف و بازاریان» و «توقف الزامات جدید در درگاه ملی مجوزها برای اصناف و بازاریان» هر کدام به مدت یک سال خبر داد.

تأکید بر حق تجمع مسالمت‌آمیز

فاطمه مهاجرانی، سخنگوی دولت نیز در نشست خبری خود با اشاره به اینکه از وضعیت موجود دفاع نمی‌کنیم، تورم بالایی در کشور وجود دارد، درباره اعتراضات تأکید کرد: «مردم ما دنبال موضوعات معیشتی و صنفی هستند و به دنبال سیاسی کردن موضوع نیستند. دولت اعتراض‌ها را به رسمیت می‌شناسد و آن را فرصت ترمیم می‌داند و بر حق تجمع مسالمت‌آمیز تأکید داریم. می‌دانیم همگی باید به انسجام ملی کمک کنیم و دولت حتی اگر صدهای تندی هم باشد با صبوری خواهد شنید چراکه باور داریم مردم ما صبور هستند و اگر صدایشان درآمده یعنی فشاری که بر آنها وارد شده فشار بالایی است.»

تصمیم سران سه قوه در باره مالیات

«مالیات، یکی از موضوعاتی است که در جلسه رئیس‌جمهور و نمایندگان اصناف مطرح شد. در این راستا محمدهمدی طباطبایی، معاون ارتباطات و اطلاع‌رسانی دفتر رئیس‌جمهور در این باره در صفحه ایکس خود از سه تصمیم مهم سران قوا برای تسهیل تکالیف مالیاتی اصناف خبر داده و نوشت: «سبحانیا، رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور: ۱- ادامه فراخوان‌های همه فعالان اقتصادی برای ارزش افزوده، مورد تجدیدنظر قرار گرفت. ۲- تمدید حکم پذیرش رسید دستگاه کارخوان به عنوان صورتحساب الکترونیکی. ۳- تمدید یک‌ساله امکان بخشودگی ۱۰۰ درصد جریمه عدم صدور صورتحساب الکترونیکی.»

اطلاع‌رسانی دیر هنگام پزشکیان از میراث گذشتگان

سعید شریعتی، عضو شورای مرکزی حزب اتحاد ملت در گفت‌وگو با هم‌میهن درباره اینکه پزشکیان به نماینده اصناف اعلام کرده که میراث خوبی را تحویل نگرفته است، تأکید کرد: «آقای پزشکیان این حرف را بسیار دیر می‌زنند و به‌رغم اینکه کسانی از همفکران و حامیان ایشان (از جمله من) در ابتدای تشکیل دولت، اصرار داشتند که باید به اطلاع‌ملت برساند چه چیزی (وضعیت اقتصادی کشور، منابع کشور، وضعیت اجتماعی